

**Høringsnotat opdelt efter emne
med respons fra Havmølleudvalget
vedrørende screeningen præsenteret i rapporten:**

***Kystnære havmøller i Danmark -
Screening af havmølleplaceringer indenfor 20 km fra kysten***

Dette notat sammenfatter Havmølleudvalgets reaktion på de høringssvar, der er indkommet i forbindelse med Havmølleudvalgets screening af placeringer til kystnære havvindmøller, som blev offentliggjort og hørt i perioden 26. juni til 26. august 2012.

Notatet behandler de temaer, som er bragt op i høringen, og disse besvares emnevis. *Havmølleudvalgets kommentarer er udtrykt i kursiv.*

Der er lavet en separat sammenfatning af høringssvarene, som grupperer høringssvarene efter type af interessent: Statslige myndigheder; regionale og lokale myndigheder; virksomheder; organisationer, samt privat personer.

Havmølleudvalgets screening af placeringer til kystnære havvindmøller er samtidig justeret i lyset af høringssvarene og har fået status af endelig rapport.

Både den opdaterede screeningsrapport, sammenfatningen af høringssvarene og høringssvarene er offentliggjort på Energistyrelsens hjemmeside.

Fiskeri

Danmarks Fiskeriforening påpeger, at lukning af et stort areal for fiskeri potentielt vil få meget negative konsekvenser for de danske erhvervsfiskere, hvis disse ikke tages med på råd, når den endelige placering af møllerne skal ske. Hvis der placeres havmøller i vigtige områder, vil de mindre kystfartøjer blive hårdt ramt, når deres fiskerimuligheder indskrænkes. Større fartøjer med en stor aktionsradius kan også blive berørt.

Når der skal tages hensyn til fiskeri er det afgørende, at der anvendes en årrække og ikke bare tages udgangspunkt i et enkelt år, da fiskeriet kan svinge meget fra år til år. For fartøjer under 15 meter (2012, 12 meter) findes der ikke VMS data, og hvis der skal tages hensyn til deres vigtige fiskeriområder, bør der indledes en dialog direkte med Danmarks Fiskeriforening. Det er samtidig også afgørende, at der tages hensyn til, at der drives forskellige former for fiskeri i de forskellige områder, og at det drejer sig om en lang række forskellige arter der efterstræbes. Dette er især vigtigt at tage højde for, når der laves illustrative VMS plot der hurtigt kan komme til at give et forkert billede, hvis man ikke laver den korrekte sortering. Visse områder kystnært er nøgleområder for store fiskerier af både konsumfisk og industrifisk.

Det er afgørende, at de danske erhvervsfiskere får mulighed for at synliggøre deres viden omkring områderne, så det så vidt muligt undgås, at vigtige fiskeområder ødelægges. Ofte er gode

fiskeområder forholdsvis afgrænset, og at flytte kommende møller få 100 meter kan i nogle tilfælde være forskellen på, om vigtige fiskeområder kan bibeholdes åbne for fiskeri eller ej.

Flere kommuner og borgere påpeger vigtigheden af fiskerierhvervet for deres kommuner, hvorfor effekten på fiskeriet ønskes undersøgt nærmere i forundersøgelsesprocessen til et projekt.

Thorupstrand Fiskeriforening samt Thorupstrand Kystfiskerlaug frygter, at en opstilling af vindmøller i Jammerbugten vil betyde, at vodfiskeri bliver umuligt, og at garnfiskeriet vil blive påvirket. Omø Beboer- & Grundejerforening mener at havmøller i Smålandsfarvandet vil gribe ind i fiskeriet omkring Omø.

Mosedede Fiskerihavn er af den opfattelse, at hvis Køge Bugt udpeges til opsætning af vindmøller, vil havnens eksistensgrundlag forsvinde, da det ikke længere vil være muligt at bundgarnsfiske. Jørgen Aufeldt bemærker, at hvis havmøller placeres i Køge Bugt, vil det betyde, at han ikke kan fortsætte som erhvervsdrivende bundgarnsfisker, og at der derfor må forventes et erstatningskrav.

Havmølleudvalgets respons:

Danmarks Fiskeriforening påpeger, at det i rapporten offentliggjorte VMS kortmateriale, som viser fiskeriintensiteten i de danske farvande, opgjort for fiskerfartøjer over 15 m, for 2011 ikke er tilstrækkeligt til at fastlægge udbredelsen af fiskeri i danske farvande. VMS kortet er udarbejdet til brug for havmølleudvalget af DTU Aqua i samarbejde med Ministeriet for fødevarer, landbrug og fiskeri som en illustration af trawlfiskeriet i Danmark i et enkelt år. I rapporten påpeger Havmølleudvalget desuden, at der er en hel del fiskeri i de kystnære områder, samt at fiskeriinteresserne vil indgå i den konkrete afvejning af arealinteresserne ved placeringen af nye havvindmølleparker, dvs. i planlægningsfasen af et konkret projekt. Havmølleudvalget anser det ikke for muligt i en screeningsrapport at belyse det komplette billede af fiskeri interesserne i det danske havområde ud til 20 km.

Havmølleudvalget er enig i vigtigheden af, at der tidligt i processen indledes dialog med fiskerne omkring placeringen, da det har vist sig ved forundersøgelser til de tidligere havvindmølleparker, at vigtige fiskeområder kan indtænkes ved placeringen af havmølleparken, uden at det ellers havde betydning for selve parken.

Derudover bør fiskeri tillades i den udstrækning, det ikke påvirker driften og sikkerheden omkring det tekniske anlæg i de havmølleområder, der måtte komme. Fastlæggelsen af mulighederne for fiskeri inde i parken er en del af den dialog, der påbegyndes allerede i forundersøgelsesfasen, hvor Danmarks Fiskeriforening typisk inddrages først. Hvis compensation af fiskere kan komme på tale, skal der indledes forhandlinger med fiskerne jf. Fiskerilovens bestemmelser.

Råstoffer

Danske Råstoffer spørger hvilken juridisk betydning placeringsområderne tillægges i forhold til mulighed om at søge om og få tilladelse til indvinding i de aktuelle områder. Screeningsrapporten redegør heller ikke for, hvor lang tid områderne er spærret for andre aktiviteter. Hvis der ikke kan søges om tilladelse, mener Danske Råstoffer, at der vil være tale om en katastrofal udvikling, og før områderne båndlægges må der således laves en grundig råstofkortændring.

Danske Råstoffer mener, at det er en fejl, at screeningsrapporten ikke forholder sig til overgangsområder, da der ellers vil være tale om et ekspropriationslignende indgreb.

Danmarks Rederiforening bemærker, at formuleringen afsnit 6.4 side 27; ”få mindre områder ligger indenfor de screenede områder” er upræcis. Foreningen mener, at der er en række råstofindvindingsområder indenfor de screenede områder, og at formuleringen; ”der kan blive behov for, at indvindingen skal foregå indenfor de udpegede områder og derfor vil behovet skulle koordineres med placeringen af havmøller” heller ikke er korrekt.

Foreningen anbefaler, at det præciseres, at råstofindvindingsområder allerede eksisterer indenfor de screenede områder. Desuden mener foreningen, at udlagte og reserverede områder til råstofindvinding skal respekteres, og af den grund finder det mangelfuldt, at der i udpegning og beskrivelse af de enkelte områders placering ikke er taget behørigt hensyn til områder der allerede er udlagt eller reserveret til råstofindvinding. Som eksempler nævnes overgangsområder, der ikke er medtaget; Lillegrund, Nyrup Bugt, Bornholm og Køge Bugt samt at området ved Vejsnæs Flak lapper over et auktionsområde. Danmarks Rederiforening mener ligeledes, at der skal tages hensyn til potentielle råstofressourcer indenfor de 16 udpegede områder, hvorfor et reserveret område ikke bør udnyttes til havmøller uden forudgående høring af indvindingsbranchen.

Danmarks Rederiforening bemærker, at det er uklart hvilken status og juridisk betydning de 16 udpegede områder har i forhold til andre og eksisterende interesser i området. Foreningen finder det vigtigt, at der tages hensyn til sejladssikkerheden og væsentlige eksisterende og potentielle råstofinteresser.

Dansk Energi bemærker, at det af screeningsrapportens afsnit 6.4 fremgår, at der kan blive behov for, at indvindingen af råstoffer skal koordineres med placeringen af havmøller, og at det bør præciseres, at såfremt en møllepark har opnået tilladelse, har denne forrang, hvis der senere skal udvindes marine råstoffer i området.

Rohde Nielsen A/S mener at der inden områderne endeligt reserveres til havvindmøller, bør der som minimum foretages en samlet vurdering og samfundsøkonomisk prioritering af udnyttelsen af områderne samt bør det sikres, at egnede, kendte såvel som potentielle, råstofindvindingsområder ikke reserveres til havvindmølleparker.

Rohde Nielsen mener, at den foreslåede reservering på Vejsnæs Flak overlapper med Rohde Niensens auktionsområde. Energistyrelsen menes at have pligt til at administrere reserveringen af områder til havmølleparker med respekt for indvindingsbranchens erhvervsmæssige hensyn. Såfremt Rohde Niensens interesser i råstofindvinding begrænses vil det være i strid med Råstoflovens § 3.

Havmølleudvalgets respons:

Arealer, hvor Naturstyrelsen har givet tilladelse til indvinding af råstoffer, friholdes i tilladelsesperioden, med mindre andet kan aftales med tilladelseshaver.

Arealer, udpeget af Naturstyrelsen, der er reserveret til indvinding af råstoffer, friholdes med mindre andet aftales.

Arealer, hvor Naturstyrelsen har udstedt tilladelse til efterforskning efter råstoffer eller allerede identificeret centrale råstofressourcer i havbunden friholdes med mindre andet aftales

Tidligere overgangsområder, der i henhold til betænkning over Forslag til lov om ændring af lov om råstoffer kan udlægges til fællesområder friholdes med mindre andet kan aftales.

Havmølleudvalget har således udelukket områder, i hvilke der allerede er givet tilladelser til andre aktiviteter, herunder tilladelse til råstofindvinding, tilladelse til råstofeftersforskning eller identificeret centrale råstofressourcer i den løbende råstofkortlægning. Havmølleudvalget gør opmærksom på, at de screenede arealer er bruttoarealer, der bevidst giver råderum for afvejning af øvrige aktiviteter indenfor bruttoområdet. Visse af de screenende områder for placering af kystnære havmøller overlapper således et eller flere af de nævnte råstofområdetyper, men det anses for muligt at planlægge en havmøllepark i nærområdet omkring disse områder så en interessekonflikt kan afhjælpes. Forhold omkring interesseoverlap er beskrevet i teksten under kortbilagene, som viser de udpegede områder i større detaljeringsgrad end totalkortet. I en konkret sag om placering af en kystnær havmøllepark vil afsæt være opdaterede kortbilag over arealinteresser i bruttoområdet. Havmølleudvalget sigter mod et tæt samarbejde med råstofmyndigheden og råstofbranchen, når ansøgninger om efterforskning i de konkrete områder for placering af kystnære havmøller bliver aktuelle.

Naturbeskyttelse

Assens Kommune påpeger, at Lillebælt er et vigtigt område for marsvin, og at forstyrrelser i etableringsfasen, der kan forventes at forstyrre marsvin, bør undgås. Kalundborg Kommune ønsker, at punktet ”Ramning bør undgås” uddybes i forhold til, hvordan ramning kan undgås ved konstruktion af vindmøller.

Danmarks Naturfredningsforening foreslår, at fundamenter til havvindmøller skal udformes, således at det gavner det marine dyre- og planteliv mest muligt.

Syddjurs Kommune er uenig i SMV rapportens konklusion om, at der ikke skal gennemføres overvågningsprogram.

Danmarks Naturfredningsforening, Bent Jensen og Birgit Kristensen bemærker, at der i materialet mangler betragtninger om vindmøllernes mulige påvirkning af flagermuspopulationer.

Danmarks Naturfredningsforening ønsker at vide hvordan ”fugletrækruter af international betydning” defineres og hvor de findes.

Danmarks Naturfredningsforening anerkender, at Natura 2000-områder er undtaget er screeningen, og anbefaler, at foreningens forslag til marine nationalparker også undtages, hvilket gør sig gældende for område n. Halsnæs.

Fjand Sommerhusforening undrer sig over, at Vesterhavet Nord er udpeget, hvor der er Natura 2000 område og EF-habitatsområde (sandbankerne ud for Thorsminde). Der er heller ikke redegjort for konsekvenserne for fugletræk. Landsforeningen for Bedre Miljø mener, at der er risiko for en markant øget fugledød, hvis møllerne opstilles for tæt på land. Mange trækfugle følger kyststrækninger under deres træk fra nord til syd eller omvendt, hvorfor dette taler for en øget afstand mellem kystlinjen og vindmøller på havet, som er kendt for at forårsage markant fugle død blandt særligt havørne og store rovfugle, jfr. rapporter om dette fra Smøla Vindpark i Norge.

Landsforeningen for Bedre Miljø mener, at myndighederne bør foretage en nøje vurdering af de negative påvirkninger, som opførelse af vindmøller kan have for beskyttede arter og omgivelser,

førend der på et overordnet plan iværksættes tiltag m.h.p. implementering af en række konkrete planer. Bent Jensen og Birgit Kristensen mener at rapporten mangler en vurdering af de miljømæssige konsekvenser, og mener, at rapporten har mangler i form af empiri.

Havmølleudvalgets respons:

Det er muligt at undgå ramning, som skaber stor undervandsstøj i perioden hvor denne står på, ved f.eks. at bruge gravitationsfundamenter, som er tunge betonfundamenter, der placeres på havbunden og fyldes op med eks. sten og ral. Desuden kan nye fundamentstyper være undervejs som ikke kræver ramning der støjer over det niveau, som kan accepteres i forhold til havpattedyr.

Derudover skal nævnes at undersøgelser gennemført i 2008-10 i regi af 'Miljøovervågningsprogrammet for Storskala Havmølleparker' har vist at flere revtilknyttede arter som havkarusse, ålekvabbe og stenbider har etableret sig ved fundamenterne i havmølleparken Horns Rev 1. Der er således indikationer af at havmølleparker fungerer som refugium for fisk.

SMV rapportens konklusion om, at der ikke skal gennemføres overvågningsprogram relaterer sig kun til SMV direktivets bestemmelser om at SMVen skal overvåges og gælder således ikke for de fremtidige parker. SMVen trækker på eksisterende miljøviden og emperi (bl.a. Miljødemonstrations-programmet for Stor-skala havmølleparker, som er beskrevet på Energistyrelsens hjemmeside) og søger at afdække de overordnede strategiske konsekvenser af udbygningen.

Området Vesterhav Nord er udpeget vest for Natura 2000-område nr. 220 Sandbankerne ud for Thorsminde og ikke inden for Natura 2000-området som anført i høringssvaret. Det kan tilføjes at et af arealudvælgelseskriterierne for havmølleudvalget har været at det skal ligge uden for marine Natura 2000-områder.

I forbindelse med planlægningen af en vindmøllepark skal påvirkningen af eksempelvis trækkende fugle og/eller fugle på udpegningsgrundlag i relevante nærliggende Natura 2000-områder vurderes, for at sikre at Fuglebeskyttelses- og Habitatdirektivet beskyttelseskrav overholdes. En sådan vurdering kan først foretages når der foreligger et konkret projekt. Det skal nævnes at Smøla Vindpark er en landvindpark og konklusionerne fra denne ikke kan overføres til disse kystnære havmølleparker.

Sejlads, herunder sportssejlads og lystsejlads

Flere kommuner og borgere omkring Køge Bugt har taget forhold for at der tages hensyn til sportssejladser i området. Dette er også bemærket fra sejlsportens egne interesseorganisationer. Det bemærkes at området er unikt til træning af til både lokale, nationale og international træning. Flere foreninger som repræsenterer sejlsporten ønsker desuden større hensyntagen til sejlsportsaktiviteterne i Djursland, Sejerø Bugt, Smålandsfarvandet, Lillegrund, samt Sæby.

Danmarks Idræts-Forbund og Dansk Sejlunion har erfaret, at det er nødvendigt for at kunne afholde banekapsejladser for joller og større kølbåde at kunne udlægge et cirkulært baneområde på ca. 1½ sømil i rimelig afstand fra kysten. Derudover skal der være en afstand fra baneområdet til nærmeste vindmølle på min. 1,5 km for at kunne minimere påvirkning fra vindfeltet fra vindmøllerne.

Foreningen af Lystbådehavne i Danmark (FLID) finder screeningsrapporten mangelfuld i forhold til en belysning af konsekvenser for lystbådehavne. FLID er af den opfattelse, at opsætning af kystnære møller i nærheden af havne kan have økonomiske konsekvenser for de pågældende lystbådehavne, og foreningen anbefaler, at disse konsekvenser belyses i det videre arbejde. Havnene i Køge Bugt mener ikke, at konsekvenserne for fritidsbådstrafikken og fiskeri er tilstrækkeligt belyst, og at det bør gøres inden, man udpeger et område til havmøller. Mosede Fiskerihavn skønner at en placering i Køge Bugt vil betyde, at et større antal sejlbåde vil flytte til anden havn.

Landsforeningen for Bedre Miljø henviser til oversigtskortet over skibstrafik, og at det af dette kort fremgår, hvorfor der ikke bør opføres kystnære vindmøller i følgende områder: Lillegrund, Sæby, Djursland, Halsnæs og Nyrup Bugt, Køge Bugt, Smålandshavet, Vejsnæs Flak, Sejerøbugten og Jammerlandbugt.

Havmølleudvalget respons

Havmølleudvalget har som udgangspunkt fokuseret på primært de interesser, der er vigtige at varetage vedrørende kollisionsrisiko og grundstødning og andre sikkerhedsrelaterede formål, som udtrykt på side 25 i screeningsrapporten. Som nævnt på rapportens side 24 er ikke alle forhold detailvurderede. De placeringer, som er fundet egnede i denne screening, er omtrentlige. En VVM skal detailvurdere og optimere den endelige placering af projektet i forhold til diverse interesser og områdets særlige forhold. I forhold til sejlsporten og fritidssejladsen vurderes det umiddelbart at havmøller og disse interesser begge kan rummes indenfor de identificerede placeringer.

En VVM skal indeholde en sejladsikkerhedsmæssig risikovurdering, som skal omfatte al sejlads i det pågældende område. Det gælder både erhverv, fiskeri, fritid, kapsejlds osv. Der vil desuden skulle sikres en fri, uhindret og sikker sejlads til/fra havne i de pågældende områder. Desuden vil der i givet fald kun skulle etableres vindmøller i mindre dele af de i screeningsrapporten udpegede områder. Konkrete projekter vil skulle koordineres med andre interesser i de pågældende områder, således at der tages nødvendige sejladsikkerhedsmæssige hensyn.

Til Danmarks Rederiforenings udtalelse om sejlruiter m.v. skal oplyses, at der uanset placering af havmøller altid skal foretages en sejladsikkerhedsmæssig vurdering. Og at primære sejlruiter altid vil blive friholdt.

Mosede Fiskerihavn har bl.a. udtalt ”...dækker indsejlingen i forhold til de af Kystdirektoratet godkendte fyrvinkler.”. Det skal for god ordens skyld oplyses, at fyrvinkler og anden afmærkning for sejladsen godkendes af Søfartsstyrelsen og ikke Kystdirektoratet. Desuden kan det oplyses, at fyrvinkler m.v. altid vil blive friholdt for havmøller – eller erstattet af anden afmærkning. Flere har udtalt bekymring for konsekvenser for sikkerhedszoner ved havmøller. Dertil kan det oplyses, at sejlads som udgangspunkt er tilladt ved og imellem havmøller i Danmark. Kun i byggefasen vil der være et område med sejladsforbud.

Netforhold og landanlæg

Dansk Energi mener, at der bør være en mere omfattende dialog om netplanlægning, da nettilslutningsomkostningerne påvirkes af mange faktorer. Dansk Energi bemærker, at der i afsnit 6.1 står; ”... kan blive tilsluttet elnettet på de laveste transmissionsniveauer omfattende 50/60kV og 132/150kV afhængig af størrelse”. Dette bør tilrettes således, at det fremgår, at der for 50/60kV er

tale om distributionsnettet og ikke transmissionsnettet. I samme afsnit forudsættes det, at der ikke er behov for yderligere forstærkninger i elnettet, men Dansk Energi mener, at det ikke kan afvises at blive aktuelt for enkelte placeringer, og man ønsker derfor en præcisering af hvem, der kom til at bære regningen for netforstærkningen.

Dansk Energi er af den opfattelse, at der ikke nødvendigvis sikres en samfundsøkonomisk optimal udbygning, ved at projektejer betaler nettilslutningen, hvorfor dette ønskes slettet eller beskrevet mere præcist i rapporten. Danmarks Vindmølleforening påpeger også, at det ikke nødvendigvis medfører en samfundsøkonomisk optimering, at alle netomkostninger frem til et givet tilslutningspunkt automatisk afholdes af projekterne, som det fremgår af afsnit 6.1, men at det også afhænger af en samlet vurdering af nettet og af fx Energinets udbygningsplaner i det konkrete område.

Det Økologiske Råd mener at mindre parker bør medtages, hvor en placering ligger optimalt i forhold til nettilslutningen, således at den mindre park vil være billigere end en større.

Ishøj og Vallenbæk kommuner finder det uheldigt, at screeningen alene omhandler havområder og ikke ser på hvilke anlæg på land, der vil blive nødvendige.

Energi Øst beder om, at få tilslutningsmuligheden ved Bornholm bedre belyst.

DKCPC ønsker, at kabelejerne har kontakt med de skibe, der skal stå for de eventuelle anlæg.

Havmølleudvalget respons

Havmølleudvalget har taget udgangspunkt i områdernes potentiale for vindmølleproduktion og afstanden til tilstrækkeligt elnet på land. Herunder er mulighederne i forskellige spændingsniveauer (distribution under 100 kV eller transmission over 100 kV) inddraget. Skelnen mellem distribution og Transmission, som har været anvendt forskelligt i andre sammenhænge, er i denne sammenhæng ikke væsentlig, da planlægningen af det samlede elnets ud- og ombygning foregår i samarbejde mellem ejerne af distributionsnettene og Energinet.dk. Der anvendes i netplanlægningen samfundsøkonomiske kriterier som grundlag for valg af tilslutningssteder og tekniske løsninger. Dette gælder samlet for både nettilslutningen og for eventuelle afledte forstærkninger af elnettet, uanset om ud- og ombygninger skal ske i distributionsnet eller i transmissionsnet.

Hvorvidt der opstår behov for enkelte netforstærkninger som følge af nettilslutning af kystnære havvindmøller kan ikke afgøres førend den konkrete kapacitet og nettilslutningspunkt er kendt. Det har dog været muligt at vurdere, at den overordnede struktur for transmissionsnettet (over 100 kV) ikke vil blive væsentligt påvirket af de foreslåede placeringer af kystnære havvindmøller. I denne vurdering er der taget højde for den forventede udbygning af vindmøller på land. Endvidere er der taget hensyn til, at den løbende planlægning i forbindelse med kabellægningen af 132 kV og 150 kV nettet kan tage højde for indpasning af produktionen fra de kystnære havmøller.

Havmølleudvalget har peget på en mulighed for at inddrage nettilslutningen i en samlet optimering af udbygningen ved at lade projektejeren afholde omkostningerne hertil. Det er ikke sikkert, at der derved opnås en absolut samfundsøkonomisk optimal udbygning, men det vil dog sikre et samfundsøkonomisk bedre beslutningsgrundlag end hvis nettilslutningsomkostningerne ikke medtages i forbindelse med den endelige fastlæggelse af udbygningen med kystnære havvindmøller. Der er her forudsat, at det som i dag fortsat er netselskaberne, der afgør hvor og ved hvilket spændingsniveau nettilslutningen skal ske. I forbindelse med netselskabernes afgørelse tages der

hensyn til at finde de teknisk-økonomiske optimale løsninger, som tager hensyn til indpasningen af den vedvarende energi fra de kystnære havvindmøller samtidigt med at forsyningssikkerheden og elkvaliteten i elnettet opretholdes. Samlet set vil det betyde, at de kystnære havvindmølleprojekter, som kan levere el til den samlet set laveste omkostning (kr./kWh, også kaldet "cost of energy") til elnettet kan blive prioriteret uanset størrelsen af havvindmølleprojektet.

Havvindmølleudvalget har i forbindelse med screeningen ikke haft mulighed for at vurdere konkrete anlæg på land, idet dette vil kræve konkrete planer for størrelser af havvindmølleparker og nettilslutningspunkter på land. Derfor er der i havmølleudvalgets vurderinger kun medtaget generelle forhold om omkostninger. Der vil, inden etableringen af konkrete kystnære havvindmølleprojekter blive gennemført VVM til sikring af, at der etableres miljømæssigt forsvarlige løsninger.

Havmølleudvalget har vurderet, at forholdene for nettilslutning af vindmøller på Bornholm er anderledes end for de øvrige placeringer, idet Bornholm kun er forbundet til det øvrige elnet via et enkelt kabel (i Sverige). Dette er en væsentlig forskel i forhold til de andre kystnære placeringer, hvor transmissionsnettet på land er formasket og er forbundet til udlandet med meget kraftige forbindelser. Tilslutning af en havvindmøllepark, med meget stor kapacitet i forhold til det Bornholmske elsystem og i forhold til kapaciteten i kablet til Sverige kan få stor konsekvens for forsyningssikkerheden på Bornholm. Hvorvidt en konkret tilslutning af en havvindmøllepark medfører, at der skal etableres et ekstra kabel til Sverige, kan først afgøres efter at der er udført omfattende analyser af både forsyningssikkerheden og de økonomiske konsekvenser. I disse analyser vil de konkrete havvindmøllers reguleringsevne, mulighederne for at udnytte kablet til Sverige optimalt, de eksisterende kraftværksenheder på Bornholm og andre teknisk-økonomiske muligheder blive inddraget i en samlet vurdering.

Havmølleudvalget har ikke inddraget vurderinger af konkrete eksisterende infrastruktur anlæg som el- og telekabler i screeningen bortset fra, at nævne, at den eksisterende 200 meters beskyttelseszone skal overholdes, og at der ikke må placeres vindmøller i beskyttelseszonen. I forbindelse med konkrete havvindmølleprojekter skal bygherren i forbindelse med opnåelse af tilladelser til arbejde til søs sikre, at der opnås aftaler med ejere af eksisterende kabler i og på havbunden, hvis der skal foregå nogen form for anlægsarbejde inden for beskyttelseszonen, uanset det drejer sig om midlertidigt opankring eller installation af f.eks. kabler. I forbindelse med indgåelse af disse aftaler kan der indgå forhold som kommunikation mellem ejerne af eksisterende kabler og udførende entreprenører (skibe).

Landskab og visuelle hensyn

Flere kommuner, interesseorganisationer og borgere ønsker, at der tages hensyn til det visuelle i det videre arbejde, samt at det overvejes at flytte parkerne længere til havs. Da screeningen omhandler kystmøller er det naturligt, at der er kommet mange bemærkninger omhandlende de visuelle hensyn.

Friluftsrådet foreslår, at mindsteafstanden for byer og sommerhusområder, sidestilles med den for særlige landskaber på 4 km, i det havmøllerne i så fald vil fremstå mindre dominerende. Klitgårdens grundejerforening bemærker, at det i afsnittet om kystnære sommerhusområder ikke fremgår, hvorfor sommerhusområder er mindre sårbare.

Landsforeningen for Bedre Miljø mener, at det ikke fremgår af screeningsrapporten, hvordan beskyttelse af kystlandskabet fastholdes med en afstandsgrænse på 2-3 km fra kystlinjen.

KL bemærker, at det ikke er begrundet hvorfor områder med særlige landskaber kræver en længere mindsteafstand end fx områder med byer og sommerhuse. KL finder det ikke logisk, da man antager, at de visuelle udfordringer er størst i beboede områder.

WWF, Det Økologiske Råd, Vindmølleindustrien, og Danmarks Vindmølleforening giver udtryk for, at afstandsgrænser bør vurderes individuelt i forbindelse med det enkelte projekt.

Grundejerforeningen for Hundige-Greve og Mosede Strand mener at det er en mangel, at det ikke fremgår, hvordan synligheden er på en afstand på 3 km fra kysten.

Danmarks Naturfredningsforening påpeger, lysmarkering af vindmøllerne om aftenen og natten kan være et problem for at sikre en folkelig opbakning, og foreslår derfor, at der arbejdes med at indføre en afmærkning, som kun aktiveres, når der er fly eller helikoptere i nærheden. Vindmølleindustrien bemærker, at der i det udsendte materiale ikke er medtaget tekst vedr. lysmarkering. Flere borger påpeger lysmarkering som et potentielt problem.

Jammerbugt Kommune samt Danmarks Naturfredningsforening nævner, at Bulbjerg bør udpeges som en markant klint, på linie med Stevns- og Møns Klinten.

Dansk Energi bemærker, at det ikke fremgår klart, hvordan afstanden fra møllerne til kysten måles i de tilfælde hvor et udpeget område ligger ud for to forskellige landskabsområder, og at dette bør præciseres. Her tænkes specifikt på afklaring af to fortolkningsmuligheder; afstanden bestemmes til nærmeste punkt på land eller afstanden bestemmes ud fra højest gældende mindsteafstand.

Danmarks Naturfredningsforening ønsker en afklaring af hvordan ”lukkede kystlandskaber” er defineret

Havmølleudvalgets respons:

Forligspartierne bag energiaftalen har ønsket, at der placeres vindmøller på havet både som store vindmølleparker langt fra land, hvor de næsten ikke kan ses, og kystnære placeringer som vil påvirke den visuelle oplevelse af kystlandskabet.

I forbindelse med screeningen er der udarbejdet en visualiseringsrapport ”Kystnære havvindmølleplaceringer – en vurdering af de visuelle forhold ved opstilling af store vindmøller nær kystområder”, som bl.a. belyser de visuelle påvirkninger for havmøller placeret i forskellige afstande fra kysten. Her er bl.a. illustrationer af, hvordan møllerne kan ses i landskabet på forskellige afstande. Rapporten kan findes på www.ens.dk og har været offentliggjort i høringen.

De mindsteafstande mellem møller og kyst, der er anvendt i screeningen er valgt ud fra, hvad der skønnes acceptabelt for kystnære møller af forskellig højde i og ved forskellige kysttyper. Ved udvælgelsen er der lagt vægt på at passe på de særlige kystlandskaber ikke mindst for de områder, der er fredet. Når mindsteafstanden er mindre for møller udfor by- eller sommerhusområder, er det fordi landskabet her allerede er præget af bygninger og tekniske anlæg. Ud fra samme tankegang har det i mange år været accepteret, at havmøller kan placeres helt tæt på land, hvis de står i tilknytning til store tekniske anlæg som havne, kraftværker eller broanlæg.

Det er et lovkrav, at der som en del af VVM arbejdet udarbejdes visualiseringer af det forventede projekt, som bliver offentliggjort i VVM høringen. Her skal bl.a. vises, hvor mange og hvor store møller, der tænkes opstillet, i hvilken del af det store område de placeres, og hvordan man oplever det opstillingsmønster, de placeres i.

VVM-redegørelsen skal bl.a. belyse den visuelle påvirkning af kysten. I den forbindelse skal det understreges, at der i screeningen er anvendt mindsteafstande. Det er langt fra sikkert at møllerne ikke placeres længere væk fra land, når der også skal tages hensyn til vind- og bundforhold – foruden den visuelle påvirkning af omgivelserne.

Det fremgår af rapporten, at en række lukkede kystlandskaber er frasorteret fra starten, fordi de vurderes at være særligt sårbare for store kystnære havmøller. Der henvises til kortet side 8/9. Eksempler på lukkede kystlandskaber er givet på rapportens side 11, hvor der står ” lukkede kystlandskaber som fjorde, vige, øhave og sunde”

Møller mellem 100 - 150 ms totalhøjde skal afmærkes af hensyn til flysikkerheden med et fast rødt lys på nacellen (turbinehuset). Højere møller skal have mere lysafmærkning primært hvidt lys. Hvordan og hvor meget sker efter en konkret vurdering af de enkelte projekter.

For at begrænse den visuelle påvirkning af lysmarkeringen sigtes der mod at fastsætte ensartede, simple regler, hvorefter der for møller under 150 som hovedregel ikke skal være krav om lysafmærkning med mindre møllerne befinder sig på kritiske lokaliteter. Ved havmøller over 3 km fra land kan der være mulighed for lempeligere krav til afmærkning, da der ikke skal tages samme hensyn til små luftfartøjer som over land. Desuden arbejdes der på at udvikle systemer, hvor advarselslys på møllerne kun tændes, når et fly nærmer sig. Dette forventes dog ikke på det korte sigte, at blive en løsning som kan benyttes her, da Danmark er tæt overfløjet af både almindelige passagerfly og mindre sportsfly, særligt i de indre danske farvande.

Havvindmølleudvalget er enig i, at oplevelsen af det enestående kystlandskab ved Bulbjerg kan blive påvirket, hvis der opstilles mange store havmøller tæt på klinten. Der lægges derfor i rapporten nu op til, at en grundig vurdering af møllernes påvirkning af det særlige landskab skal ske som en del af VVM redegørelsen.

Støj over vand

Holstebro Kommune samt flere borgere søger afklaring af, hvilken støj de kystnære møller vil udsende. Landsforeningen for bedre miljø mener, at der kan forekomme støjgener særligt fra lavfrekvent støj, og at problemet kan forstærkes, da støj udbreder sig længere over vand end over land.

Foreningen for Vedvarende Energi mener at kystnære møller bør være støjmæssigt godkendt til at stå på land.

Miljøstyrelsen bemærker, at det er den samlede støj fra vindmøller, der skal overholde støjgrænserne. Dette vil dog blive belyst i forbindelse med konkrete projekter.

Havmølleudvalgets respons:

Vindmøller skal overholde støjbekendtgørelsen, uanset om de står på land eller vand. Vurdering af den samlede støjpåvirkning af omgivelserne sker i VVM redegørelsen.

De eksisterende lovgivningskrav til støj er nu ekspliciteret i screeningsrapporten således, at den samlede (kumulative) støj fra vindmøller skal overholde støjgrænserne. Dette vil dog blive belyst i forbindelse med konkrete projekter.

Strøm og kystmorfologi

Sammenslutningen af Sommerhusejerforeningen i Jammerbugt Kommune spørger om kystnære havmølleparkers indflydelse på hestehuller og om risikoen for disse bliver forøget pga. ændrede strømningsforhold.

Solrød Strand Grundejerforening samt flere borgere er bekymrede for at ændrede strømforhold kan føre til problemer med tang og fedtemøg.

Havmølleudvalgets respons:

Erfaringer fra tidligere havmølleprojekter viser at tilstedeværelsen af havmøllefundamenterne ikke dækker et stort nok areal eller påvirker strømforholdene nok til at kunne påvirke kystmorfologien, særligt når parkerne ligger flere kilometer fra kysten. Yderligere oplysninger kan findes i undersøgelserne fra miljødemonstrationsprogrammet for storskala havmølleparker samt i tidligere VVM redegørelser. Dette materiale kan findes på energistyrelsens hjemmeside www.ens.dk

Metode

Danmarks Naturfredningsforening efterlyser en mere konkret vurdering af, om visse såkaldte fareområder og skydeområder samt råstofområder og klappladser ville være mulige placeringer for vindmøller.

Flere borgere ønsker en forklaring på hvorfor rapporten er udsendt i høring som udkast

Dansk Energi mener, at det ville være nyttigt med en omtrentlig angivelse af mulighederne for den vurderede kapacitet i det enkelte område.

Køge Kommune samt Lars P. Poulsen-Hansen mener, at det ud fra rapporten er umuligt at danne sig et skøn over hvor mange kommende møller, der vil kunne være i Køge Bugt.

Havmølleudvalgets respons:

Havmølleudvalget har respekteret udpegningen af fare og skydeområder, således at disse områder ikke er kommet i spil. Dette skyldes at der kan være ammunition eller skydeøvelser i området, som kan udgøre en fare for opstillere og deres underleveandører samt den daglige drift af parken.

Rapporten er udsendt i udkast da rapporten er revideret som resultat af høringen.

Det fremgår af introduktionen til rapporten at de parker, der screenes for, er mindre end 200 MW. Der er nu ekspliciteret, at De udpegede områder kan rumme op til 200 MW pr. område. Et område kan godt rumme flere mindre projekter med en samlet kapacitet på 200 MW.

Det fremgår desuden af det tekniske afsnit 4.1 at de kystnære møller der vil blive opsat frem til 2020 formentligt i stort omfang nogenlunde svare til de møller, der kendes i dag, dvs. møller på 3-5 MW. Det vil sige at projektet indenfor et område sandsynligvis vil være på op til 40-67 møller

Om de enkelte områder

Vesterhavet Syd

På baggrund af bemærkninger fra nærtliggende kommuner samt Danmarks Naturfredningsforening er følgende tilføjet: *En sammentænkning af eksisterende tekniske anlæg og en havmøllepark i området bør indgå i overvejelserne om placering.*

Vesterhavet Nord

På baggrund af bemærkninger fra nærtliggende kommuner samt Danmarks Fiskeriforening er følgende tilføjet: *En vurdering af effekten på fiskeriet i området skal gennemføres.*

Jammerbugt Syd

På baggrund af bemærkninger fra nærtliggende kommuner samt Danmarks Fiskeriforening er følgende tilføjet: *En vurdering af havmølleparkens effekt på det lokale fiskeri samt turismeerhverv skal gennemføres. En vurdering af påvirkningen af landingspladsen ved Thorupstrand og Slettestrand skal undersøges.*

Djursland

Følgende er tilføjet screeningsrapporten på opfordring fra Syddjurs Kommune: *Sejlruten til og fra Ebeltoft bør friholdes. Sejlladsen til lystbådehavnene i Ebeltoft Vig samt Øer skal vurderes. Forhold vedr. flysikkerheden til Århus Lufthavn skal undersøges nærmere.*

Samsø Nord

Odder Kommune bemærker, at Mejl Flak Havmøllepark skal vises på relevante kort i rapporten, så det fremgår, hvor projektet er placeret i forhold til det udpegede område nordøst for Samsø. Ligeledes påpeger Odder Kommune, at ved fremtidig planlægning, bør området nordøst for Samsø visualiseres sammen med Mejl Flak Havmøllepark.

På opfordring fra Syddjurs Kommune er sejlruten for hurtigfærgeruten til Ebeltoft tilføjet som opmærksomhedspunkt i screeningsrapporten.

Sejrø bugten

Kalundborg Kommune har påpeget at af de to tabeller, der angiver hhv. områdernes afstand til kysten (s. 28) og arealforbruget (s. 52) fremgår området Sejrø Bugt ikke.

Dette er rettet i rapporten

Lillegrund

Der er bed redegjort for hvad det lille område inde i placeringen ved Lillegrund er.

Det er ekspliciteret i rapporten at dette er en klapplads

Køge Bugt

Annie og Jens Peter Zier Andersen mener at i tilfælde af en placering af havmøller i Køge Bugt bør disse placeres ved Aflandshage grundet sejladsen

På baggrund af bemærkninger fra nærtliggende kommuner er følgende tilføjet:

Visuelle vurderinger skal laves fra flere repræsentative punkter på kysten, således at de visuelle effekter kan vurderes fra kommuner grænsende op til Køge Bugt. Der skal tages hensyn sportsejladsen i området.

På baggrund af bemærkninger fra nærtliggende kommuner samt Danmarks Idrætsforbund, Team Danmark og Dansk Sejlsportsunion er følgende tilføjet:

Der skal tages hensyn sportsejladsen i området.

Nyrup Bugt

Forsvaret kan ikke acceptere en opstilling af en vindmøllepark i området Nyrup Bugt, da dette område anvendes som testområde for afprøvning af våben og våbensystemer, hvor det er nødvendigt at gennemføre flyvninger med både fly og måldroner.

Området er udtaget af screeningen.

Nordre Flint i Øresund

Københavns Kommune mener, at området Nordre Flint øst for Saltholm i Øresund bør indgå som en placering for fremtidige havmøller i screeningen.

Havmølleudvalget har fravalgt Øresund, herunder området Nordre Flint, særligt grundet den fugletrærute af international betydning, som krydser hen over området. Området er desuden kraftigt besejlet. Der vil være betydelige projektrisici forbundet med en evt. godkendelsesprocedure af vindmøller i området, idet videre undersøgelser sandsynligvis vil vise, at projektet er i modstrid med fuglebeskyttelsesdirektivet eller habitatdirektivet.

Mejl Flak i Århusbugten

Aarhus Kommune samt Karin Cardel, Anni Leth Hansen, Torben Gissel, Anne-Marie Pabst Jensen, Ole Brehm Jensen, Susanne Stenbæksgaard og Vagn Holm udtrykker undren over, at det mulige havmølleområde ved Mejl Flak ikke er nævnt i rapporten.

Kommunen mener, at Mejl Flak området bør nævnes, da havmølleprojektet ligger forholdsvis tæt på de foreslåede områder Samsø Nord og den sydlige del af Djursland. Hvis alle tre område udnyttes vil det betyde store forandringer i landskabet ved Aarhus Bugten.

Havmølleudvalget har ikke screenet i område hvor der allerede er givet tilladelse til en aktivitet.